

Ліки зцілюють тіло, а книга - душу

Біблія

№ 12 (87)
2021
(грудень)

ТЕРАПЕВТ

Видається з 1 жовтня 2014 року

Бюлетень Наукової бібліотеки

Харківського національного медичного університету

*З Новим роком та
Різдвом Христовим!*

Шановні колеги!

*Вітаємо з Новим роком та
Різдвом Христовим!*

*Нехай прекрасні зимові свята
принесуть мир, спокій
і злагоду, впевненість
у майбутньому.*

*Бажаємо більше радості,
приємних сюрпризів, успіхів
та звершень!*

Зміст

Літературна нота

Комедія Уільяма Шекспира «Сон в летнюю ніч»

О. Озеркіна.....С. 3-5

Недуги великих

Фридерик Шопен

Л. Скрипченко, В. Віскова.....С. 6-9

Фотопогляд

Новогоднєє волшебство любимого города

О. Русанова.....С. 10

Благодійність

Діти завжди чекають на турботу

О. Борисова.....С. 11

Хроніка подій

Грудень у світлі подій

Редколегія.....С. 12-15

Анонси подій,

Вітання з днем народження

.....С. 16

Ольга Озеркина

Комедия Уильяма Шекспира «Сон в летнюю ночь»

Великобританию можно смело назвать литературной столицей Европы. Такого количества известных писателей на душу населения не найдешь, наверное, больше нигде. Классическая проза, беллетристика, фантастика, юмор, детективы, поэзия, драматургия — во всех этих жанрах писатели туманного Альбиона демонстрируют наивысший пилотаж. Но есть и среди них светило, затмить которое не удавалось пока никому. Уильям Шекспир (ок. 1564–1616) — ярчайший образчик универсального гения, которому были по плечу любые литературные вершины. Пьесы драматурга уже более четырехсот лет не сходят с театральных сцен мира, обеспечивая рекордные кассовые сборы, полтораста шекспировских сонетов переведены на все существующие языки, а исторические произведения ценятся не только за их литературные достоинства.

Среди исследователей личности У. Шекспира уже несколько сотен лет не утихают споры об его авторстве в написании тех или иных произведений и даже о самом существовании данной персоны. До нашего времени не дошло ни одного документа, свидетельствующего о каком-либо образовании будущего драматурга, в то время, как словарный запас его произведений насчитывает до 29 тыс. слов. Не сохранилось ни одного рукописного шекспировского текста, а печатные дают представление о высокой осведомленности автора в области истории и литературы. В среде британских литературоведов это породило целое противостояние сторонников и противников подлинности существования гения. Кому только не приписывали авторство богатейшего наследия драма-

турга и поэта, даже его современнику, известному философу и политику Френсису Бэкону! Всего же таких кандидатов оказалось порядка восьмидесяти, но все они в конце концов были оспорены. Хотя, есть нечто, что объединяет, например, Бэкона и Шекспира, а именно — глубокий интерес к истории. Характерной чертой шекспировского творчества является т.н. историзм: две трети всех пьес драматурга написаны на основе исторических событий. Один из герцогов Мальборо утверждал, что все, что он знает об английской истории, он нашел у Шекспира.

Уильям Шекспир, живший в период правления Елизаветы I, в своих пьесах отразил отличительную черту елизаветинской драматургии — поэтичность. Это относится не только к самим текстам его произведений, но и к их сюжетам, образам, героям. Заслуга Шекспира состоит еще и в том, что он вдохнул жизнь в своих персонажей, придав им индивидуальные черты, в отличие от общепринятой в те времена абстрактной подачи характеров. Драматург наполнил типичные для того времени сюжеты новыми идейными смыслами в соответствии с требованиями эпохи Возрождения. И наиболее полное отражение это нашло именно в шекспировских комедиях.

Широкой публике пьеса У. Шекспира «Сон в летнюю ночь» была представлена предположительно между 1594 и 1596-м годами, а первое упоминание о ней, отраженное в хрониках известного театрального летописца Ф. Мереса, относится к 1598 г. Считается, что создание произведения было приурочено к определенному событию: то ли к свадебным торжествам монаршей особы,

«Примирение Оберона и Титании» (1847)
Худ. Джозеф Ноэль Пэйтон

то ли к празднованию двором королевы Елизаветы I дня святого Иоанна Крестителя — масштабного всенародного действия, по популярности не уступавшего славянскому празднику Ивана Купалы. По ходу пьесы разворачиваются любовные отношения четырех юных граждан Афин: Гермии, Елены, Деметрия и Лизандра. Путаницу в отношения молодых людей вносит вмешательство потусторонних сил — сказочных лесных духов: короля эльфов Оберона с супругой Титанией и их неугомонной свиты. Как и обыкновенные люди, обитатели леса живут насыщенной событиями жизнью, но на фоне человеческих их страсти выглядят куда менее значительными. Здесь автор ставит человеческое над сверхъестественным, что также является характерным для мировосприятия эпохи Возрождения. Основной идеей произведения выступают вечные ценности: постоянство и верность в любви, умение отстаивать право на личное счастье.

За свою более, чем четырехсотлетнюю жизнь пьеса У. Шекспира «Сон в летнюю ночь» пережила неисчислимое количество воплощений на театральной сцене и 93 экранизации, ее сюжет был положен в основу трех крупных музыкальных произведений.

Увертюра Феликса Мендельсона «Сон в летнюю ночь»

Величайшее чудо ранней зрелости, которое мир когда-либо видел в музыке

(Джордж Гроув об увертюре Ф. Мендельсона «Сон в летнюю ночь»)

Имя немецкого композитора-романтика Феликса Мендельсона-Бартольди (1809–1847) стоит в первом ряду среди наиболее прославленных людей своего времени. С самого рождения судьба была благосклонна к композитору: родившись в семье процветающего гамбургского банкира, он получил все возможности для развития своих творческих и интеллектуальных задатков. Феликс и его не менее одаренная сестра Фанни брали музыкальные уроки у лучших европейских педагогов, причем именно в дочери отец видел того, кто музыкальным талантом прославит его род, но жизнь внесла свои коррективы и всеобщее признание досталось, вопреки ожиданиям, брату. Уже начиная с подросткового возраста Ф. Мендельсон публикует первые свои значительные произведения: музыкальные пьесы, симфонию № 1, увертюру к пьесе У. Шекспира «Сон в летнюю ночь» (1826), сделавшую ее семнадцатилетнего автора знаменитостью. После такого головокружительного начала для юноши открываются двери лучших концертных залов Европы, в двадцать лет ему уже доверяют дирижировать оркестром. Позже он становится основателем Лейпцигской консерватории, первой в Германии, и возглавляет ведущее музыкальное направление «Лейпцигская школа».

Концертная увертюра — дитя недавнего времени. Изначально этот музыкальный жанр создавался в качестве вступления к операм, драматическим постановкам, сюитам и ораториям. Самостоятельным произведением она становится в эпоху романтизма (XIX в.) — время, характеризующееся всплеском популярности симфонической музыки. Так как в центре любого романтического произведения всегда находится человек с его внутренним миром, то композиторы этого направления старались передать тончайшие нюансы человеческой души посредством музыкальных средств. Такой является

музыка Ф. Шуберта, Ф. Шопена, Э. Грига, Р. Штрауса и многих других, таким было и творчество Феликса Мендельсона. Будучи весьма образованным и начитанным молодым человеком, полиглотом, он увлекался творчеством не только отечественных писателей, но и достижениями европейской литературы в целом. Среди его любимых авторов был и прославленный английский драматург Уильям Шекспир. Близкими по духу персонажами для композитора были эфемерные обитатели европейских народных сказок и легенд: феи, эльфы, гномы. Встречаем мы их и среди героев шекспировской комедии «Сон в летнюю ночь», чей сюжет был положен в основу одноименной увертюры Ф. Мендельсона. Музыка ее насыщена фантастическими образами — поэтичными олицетворениями природных сил, здесь, как ни в каком другом произведении композитора, проявились присущие ему жизнерадостность и светлое мировосприятие. Произведение состоит из 10 частей, наиболее известными из которых являются фантастическое «Шествие эльфов» и торжественный «Свадебный марш».

Первое исполнение увертюры прозвучало в домашнем кругу композитора: Феликс и его сестра Фанни сыграли произведение в четыре руки на клавире. Публичная премьера состоялась в феврале 1827 г. в тогда еще немецком Штеттине. Спустя 15 лет Ф. Мендельсон по просьбе прусского короля Фридриха Вильгельма IV дополнил произведение еще 10-ю частями.

Композитор, еще не окончательно простившийся с детскими грезами, сохранил в душе умение видеть и воспринимать чудесное, что дало возможность его соотечественнику, собрату по музыкальному цеху Роберту Шуману, заметить: «расцвет юности чувствуется здесь как, может быть, ни в одном другом произведении композитора, — законченный мастер в счастливую минуту совершил свой первый взлет».

<http://music-fantasy.ru/dictionary/mendelson-bartoldi-felix>

**Феликс Мендельсон-Бартольди
(1809–1847).**

Портрет, 1846. Худ. Эдуард Магнус

<https://cult.ly/GULbajp>

**Фанни Гензель
(урожд. Мендельсон-Бартольди)
(1805–1847)**

«Свадебный марш» из увертюры Ф. Мендельсона «Сон в летнюю ночь»

«Опус 61» — так официально называется произведение. Знакомый всем от мала до велика марш был написан в 1843 для театральной постановки шекспировской комедии «Сон в летнюю ночь». Но наиболее убедительно он прозвучал в 1858 г. на свадебном торжестве прусского крон-принца Фридриха Вильгельма и его юной невесты Виктории. Девушка, лично знакомая с автором, остановила свой выбор на «Свадебном марше» как наиболее подходящем варианте для музыкального сопровождения самого светлого дня в своей жизни.

Биографы Мендельсона все чаще обращают внимание на роль в судьбе и творчестве композитора его сестры Фанни. Музыкально одаренная, как и ее брат, она большую часть жизни вынуждена была находиться в тени его славы, довольствуясь тихими семейными радостями. В одном из писем к дочери Абрахам Мендельсон пишет: «То, что ты написала о занятиях музыкой — по отношению и в сравнении с Феликсом, — правильно обдуманно и выражено. Но... Для него, возможно, музыка станет профессией, в то время как для тебя — только орнаментом, никогда основой для бытия. Поэтому мы простим ему некоторые амбиции и жажду успеха, ведь ты всегда в этом отношении была разумна. И радость по поводу полученных им похвал доказывает, что ты бы заработала такое же подтверждение, будь ты на его месте. Не изменяй этим чувствам и линии поведения; они присущи женщинам, а только то, что является истинно женским, украшает твой пол». По мнению исследователей, авторству Фанни Гензель принадлежит не менее 500 музыкальных произведений. И среди них — как минимум соавторство в создании увертюры «Сон в летнюю ночь», а значит, и «Свадебного марша». Лишь в конце своей жизни Фанни получила возможность публиковать сочинения под собственным именем. Среди них — органичные

прелюдии, квартеты, кантаты, вокальные произведения. Женщина с концертами путешествовала по Италии в качестве пианистки, певицы, исполнительницы собственных произведений и популяризатора творчества брата. Во время одного из таких выступлений Фанни и скончалась на сцене, как истинная артистка. Жизни брата и сестры были настолько переплетены, что сам Феликс, подобно Фанни, уходит из жизни несколько месяцев спустя. Композитору было всего 38 лет.

Традицию обязательного исполнения «Опуса 61» на свадебных церемониях было положено англичанами. До нас дошли точные данные: 2 июня 1947 г. в городе Тивертон произведение звучало на свадьбе Дороти Кэрю и Тома Дэниэла. С их легкой руки марш стал повсеместно звучать на свадебных торжествах по всему миру. Однако, по задумке самого Мендельсона произведению изначально была отведена комическая роль. В театральной постановке под его бравурные звуки царица эльфов Титания становится женой героя с ослиной головой. Таким образом композитор как бы подсмеивается над излишней пафосностью церемонии. Не потому ли на бракосочетании самого композитора музыка не звучала? Со «Свадебным маршем» связан еще один исторический курьез: во время русско-турецкой войны мелодия марша стала гимном лейб-гвардии Казачьего полка.

С 1959 г., когда на территории Украины повсеместно строятся дворцы бракосочетания, «Свадебный марш» Ф. Мендельсона начинает приобретать вес и в нашей культуре: в отечественных загсах этой музыкой завершались все брачные церемонии. И сегодня «Свадебный марш» продолжает справляться с поставленной перед ним задачей — подчеркивать торжественность и неординарность события, предварять собою рождение новой семьи.

Слушать «Свадебный марш»
из увертюры Феликса Мендельсона
«Сон в летнюю ночь» в разных стилях

Использованная литература:

1. Карев И. Почувствуй себя принцессой. Как создавался «свадебный» марш Мендельсона [Электронный ресурс] / И. Карев. — Режим доступа : https://aif.ru/culture/person/pochuvstvuy_sebya_princessoy_kak_sozdavalsya_svadebnyy_marsh_mendelsona.
2. Мендельсон. Увертюра к комедии «Сон в летнюю ночь» [Электронный ресурс] / Режим доступа: <https://orpheusradio.ru/programs/klklassika-povsyudu/2021-11-06/10011-mendelson-uvertyura-k-komedii-son-v-letnyuyu-noch>.
3. Сон в летнюю ночь [Электронный ресурс] / Режим доступа: [https://www.wikizero.com/ru/Сон_в_летнюю_ночь\(пьеса\)](https://www.wikizero.com/ru/Сон_в_летнюю_ночь(пьеса)).
4. Сон в летнюю ночь (Мендельсон) [Электронный ресурс] : Режим доступа: <https://orpheusradio.ru/programs/klklassika-povsyudu/2021-11-06/10011-mendelson-uvertyura-k-komedii-son-v-letnyuyu-noch>.
5. «Сон в летнюю ночь», художественный анализ комедии Уильяма Шекспира [Электронный ресурс] / Режим доступа : <https://goldlit.ru/shakespeare/662-midsummer-nights-dream-analiz>.
6. Феликс Мендельсон. «Сон в летнюю ночь. Мендельсон. Увертюра «Сон в летнюю ночь Мендельсон сон в летнюю ночь анализ формы [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <https://aroundsmoke.ru/feliks-mendelson-son-v-letnyuyu-noch-mendelson-uvertyura-son-v/>.

Несуги великих

Лариса Скрипченко

Віра Віскова

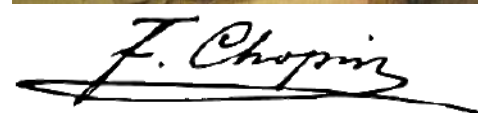
Фридерик Шопен

Фридерик Шопен — видатний польський композитор і піаніст французько-польського походження, один з провідних представників західноєвропейського музичного романтизму, основоположник польської національної композиторської школи. У зрілі роки жив та працював у Франції. Жорж Санд, відома письменниця та кохана Шопена, так висловила про його творчість: «Геній Шопена — найглибше й найбагатше джерело почуттів та емоцій з усіх, що будь-коли існували. Один інструмент говорить у нього мовою вічності» [1].

Фридерик Францішек Шопен (пол. Fryderyk [Franciszek] Chopin, іноді Szopen; фр. Frédéric [François] Chopin) народився поблизу Варшави в сім'ї французького емігранта Ніколя Шопена та полячки Юстини Кжижанівської. Деякі історики вважають, що майбутній композитор народився 1 березня 1810 року, інші переконані, що він побачив цей світ декількома днями раніше — 22 лютого. Мати стала для нього першою музичною вчителькою, яка прищепила смак до прекрасного. За спогадами сучасників вона походила зі знатної сім'ї, здобула чудову освіту, знала французьку мову, мала прекрасний голос і любила співати. Інтелегентність і чуйність батьків об'єднувала всіх членів сім'ї і сприятливо позначалася на розвитку обдарованих дітей. В сім'ї Шопенів було

четверо дітей, крім Фридерика ще три дочки: старша Людвіка — його особливо близький та відданий друг до кінця життя, і молодші — Ізабелла та Емілія. Сестри мали різнобічні здібності, а Емілія, яка рано померла — видатний літературний талант.

Сучасники Шопена вважали маленьким дивом з дитинства. А багато хто взагалі порівнював його з Моцартом, адже хлопчик мав ідеальний музичний слух, майстерно імпровізував і тонко відчував інструмент. Фридерик, завжди емоційний, міг розплакати, слухаючи якусь мелодію. Сестра Людвіка згадувала, що в пориві музичного натхнення він серед ночі міг схопитися з ліжка і бігти до інструменту, щоб зіграти фрагмент, що наснився. У 1817 році 7-річний композитор написав перший твір — невеликий полонез соль-мінор. Ця новина навіть потрапила до випуску варшавської газети, де музику оцінили як професійну роботу талановитого майстра, а хлопчика назвали генієм. У тому ж році Шопена віддали вчитися до видатного чеського піаніста Войцеха Живного, і він з усією серйозністю підійшов до занять. У лютому 1818 року, у 8-річному віці, маленький композитор вперше виступив на публіці, зігравши концерт Войцеха Йировця. Відтоді юний Шопен грав у друзів сім'ї та в аристократичних салонах [1].

Фридерик Францішек Шопен
(1810-1849).

Портрет. Худ. Марія Водзинська

Після домашнього навчання, обумовленого слабким здоров'ям, у 1823 році Фридерик стає вихованцем Варшавського ліцею, поєднуючи навчання із заняттями музикою з Войцехом Живним. Успіхи у навчанні музиці були настільки видатними, що коли Шопен досяг 13 років, Живний відмовився продовжувати навчання, сказавши, що більше нічого не може йому дати. Тим часом слава про Фридерика Шопена як чудового виконавця поширювалася у Варшаві. У 1826 році, закінчивши ліцей, композитор стає студентом Вищої варшавської школи музики.

Період активних гастролей музиканта починається з 1829 року. Фридерик планував вирушити до Берліна, Дрездена, Відня, проїхатися містами Італії та Франції. Але обставини так склалися, що у 1830 році він назавжди залишає рідну Польщу. Про повстання, що спалахнуло у Варшаві, Шопен дізнався, перебуваючи в Австрії, і тут же прийняв рішення вирушити на батьківщину. Але в листі батько Фридерика наполягав, щоб син залишився за кордоном. Звістка про падіння польської столиці стала великим ударом для композитора. У 1831 році Шопен приїхав до Парижу. Дорогою пише так званий «Штутгартський щоденник», що відбиває його душевний стан через крах Польського повстання. Також під враженням цієї страшної події створені найкращі трагічні твори: «Революційний етюд», прелюдія d-moll та фінальні прелюдії ор.28. Шопен вирішує влаштуватися в Парижі, де дає свій перший великий концерт. Успіх одразу приходить до 22-річного композитора, він стає улюбленцем публіки.

Протягом усього життя Шопен відрізнявся тендітною статуєю та слабким здоров'ям. З 15 років у нього спостерігалася легенева симптоматика, головним чином у вигляді кашлю. За свідченням Ференца Ліста, молодий композитор «...хворий та слабкий; увага сім'ї була зосереджена на його здоров'ї. Хлопчик справді виглядав хворим, але завжди намагався посміхатися» [1, 4].

Наприкінці тридцятих років у Шопена починаються тривалі стосунки з Жорж Санд, (Аврора Дюпен). За порадою лікаря у листопаді 1838 року вони разом з її дітьми вирушили на Мальорку, де жили деякий час. Проте переїзд негативно вплинув на здоров'я композитора. Взимку під час чергового загострення, що супроводжувалося високою температурою та порушенням загального

Шопен та Жорж Санд.
Картина Ежена Делакруа.

стану, з'явилося кровохаркання. На той час цей симптом однозначно асоціювався з туберкульозом легенів. До хворого були запрошені три лікарі. Фридерик з гирким гумором описує ці візити: «Усі два тижні я хворів, як собака, лікарі — найкращі на всьому острові, уважно обстежили мене. Перший заявив, що я можу померти, другий сказав, що я помираю, а третій — що я вже мертвий» [3]. Композитор сприйняв діагноз туберкульозу, як смертний вирок, що сприяло розвитку у нього депресивного стану. Незважаючи на це, більшість творів, у тому числі 24 прелюдії, створені саме на цьому іспанському острові. Літо 1843 року Шопен провів у маєтку Жорж Санд, в Ноані, де склав «Ноктюрни» ор.55 та «Мазурки» ор.56. Звістка про смерть батька, отримана 25 травня 1844 року, викликала у музиканта тугу і страждання. В творчому плані цей рік приніс «Коліскову» та «Сонату h-moll».

У перші місяці 1845 року стан здоров'я Шопена погіршився, але як йому ставало краще, він виходив у світ, дав напівофіційний

концерт в готелі Ламбер. Літні місяці (1845-1846 рр.) проводив в Ноані. Там створені «Мазурки» ор.59, «Баркаролу», останній із великих творів для фортепіаносола «Полонез-фантазія» ор.61, «Ноктюрни» ор.62, «Мазурки» ор.63 і продовжив роботу над «Сонатю для віолончелі та фортепіано». У листопаді 1846 року композитор виїхав з Ноана назавжди. Складні десятирічні стосунки з Жорж Санд, безумовно, вплинули на фізичний та душевний стан Шопена, а розрив з нею у 1847 році викликав значний стрес та позбавив можливості відпочивати в Ноані. Приголомшений розривом з коханою, він не міг писати музику. Листи Шопена до друзів вражають своєю безвихіддю: «Я ні хвилюватися, ані радіти вже не в змозі — зовсім перестав щось відчувати — тільки і чекаю, щоб це швидше закінчилося» [4].

Бажаючи покинути Париж, щоб змінити обстановку, Шопен у квітні 1848 року вирушив до Лондона — концертувати та викладати. Композитор мав хист до викладання музики. На відміну від багатьох своїх колег цьому ремеслу

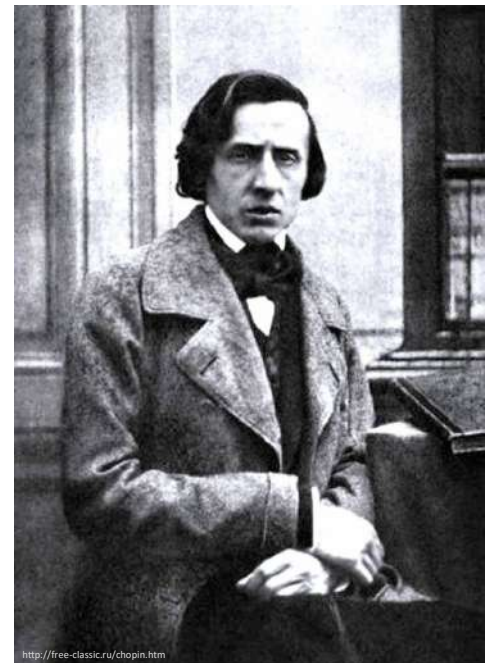
він віддавав себе всього. Його учнями були багато музикантів, згодом знаменитих. Останній концерт Фридерика Шопена на публіці відбувся 16 листопада 1848 року у Лондоні. Незважаючи на фізичне та духовне виснаження, він взяв участь у благодійному концерті на користь польських емігрантів.

Більшість біографів композитора вважають, що вже в 19-річному віці (1830) у Шопена спостерігалися проблеми з диханням, однак у листах до рідних сам композитор та його друзі приховували справжнє становище, щоб не хвилювати батьків, і без того завжди стурбованих здоров'ям сина. Композитор дуже швидко втомлювався від будь-яких фізичних навантажень ще задовго до розвитку виражених симптомів легеневого захворювання. Так, після імпровізацій він настільки втомлювався, що не в змозі був одразу встати з-за інструменту. Ференц Ліст, побачивши Шопена в Парижі у 1830 році, писав: «...жести його були витончені і виразні, тембр голосу глухуватий, іноді він майже задихався... Весь його вигляд

нагадував квітку в'юнка ...» [2]. Можна припустити, що глухуватий голос був пов'язаний з хронічним запаленням голосових зв'язок (ларингіт) або ураженням пазух носа.

У наступні кілька років Шопена турбували кашель, задишка, періодична лихоманка. Щоб придушити болісний кашель, він завжди приймав опій на цукрі. За свідченням Жорж Санд, у цей період стан Фридерика поступово погіршувався. Його грудна клітина набула бочкоподібного вигляду, що могло свідчити швидше про емфізему легень, а не про туберкульоз, який йому діагностували лікарі того часу. Крім того, зазначалася значна втрата м'язової маси: при зрості 170 см композитор важив 45 кг! В останні 4 роки життя через виражену дихальну недостатність Шопен не міг без сторонньої допомоги піднятися сходами, дійти до роялю, лягти в ліжку. Крім того, на його здоров'я негативно вплинула подорож до Англії [3].

У період тимчасового покращення стану Шопен створив кілька прекрасних прелюдій. Цікавий

Фридерик Шопен (фото, 1849)

факт народження шопенівської прелюдії № 15, описаний одним із друзів сім'ї: «... одного дощового дня композитор музикував, а Санд, як завжди, курила люльку біля вікна. Раптом їх увагу привернули краплі дощу, що стікають по склу, складаються в химерні візерунки. Мить... і раптом під пальцями Шопена народилася незвичайної краси мелодія» [1]. Цю прелюдію у музичному середовищі називають «Краплі дощу» (1839).

Останнім твором композитора стала мазурка фа-мінор, зіграти яку він не міг, лише записав на папері. Про останні дні життя музиканта свідчать учні — Адольф Еутман, Шарль Гавар і композитор Ференц Ліст. Вони підкреслюють, що Шопен до останньої хвилини був у свідомості, розмовляв із друзями, хоч і дуже слабким голосом.

Фридерик Шопен помер 17 жовтня 1849 року в Парижі. Офіційну причину смерті вказав лікар Ж. Крювельє, який робив розтин: «туберкульоз легень і гортані, кахексія». Проте, повідомлення містило низку протиріч. На жаль, протокол патологоанатомічного дослідження не зберігся.

Перша сторінка Прелюдії Шопена №15 — Краплі дощу.

Є лист друга Шопена, який пише: «Він (Шопен) розпорядився, щоб після смерті його тіло анатомували, оскільки переконаний, що медична наука не розуміла його хвороби і що причиною смерті була не та, про яку постійно говорили, а інша хвороба, вилікуватися від якої у Шопена не було жодних шансів». Урочиста похоронна процесія проходила на цвинтарі Пер-Лашез у Парижі. Відкриття пам'ятника відбулося 17 жовтня 1850 року. Композитор заповів, щоб його серце після смерті перевезли до Польщі. Згідно з волею Шопена, серце відправлено до Варшави, де замуровано у колону церкви Святого Хреста (де зберігається й досі).

Концепція хвороби і причин смерті Фридерика Шопена, яка існувала протягом півтора століття, вже не здається непорушною: сьогодні значно розширилися знання про захворювання, що вражають легені. Деякі лікарі, що спостерігали Шопена, вже й тоді сумнівалися в наявності у нього туберкульозу легень, а в 1984 році (через приблизно 130 років після смерті) австралійський лікар Джон О'Ші припустив, що композитор страждав кістозним фіброзом. Сьогодні все більше прихильників гіпотези, згідно з якою Шопен хворів на муковісцидоз.

Можливо, це захворювання має сімейний анамнез [2, 3].

За своє недовге життя Шопен створив 2 концерти (1829 – 1830), 3 сонати (1828 – 1844), 4 балади (1835 – 1842), 4 скерцо (1832 – 1842), фантазію (1842), експромти, ноктюрни, полонези, прелюдії та інші твори для фортепіано, а також пісні. У його фортепіанному виконанні глибина та щирість почуттів поєднуються з витонченістю і технічною досконалістю. Поляки люблять Шопена та пишуться його творчістю, по праву вважають її національним надбанням. На честь композитора відкрито безліч музеїв, у кожному місті споруджено пам'ятники великому музикантові. Похоронний марш Шопена визнано вершиною для творів цього жанру. На думку музикантів, досконаліше передати почуття скорботи мовою звуків просто неможливо. В місті Душники-Здруй (Польща) щорічно проводиться міжнародний фестиваль, що носить його ім'я.

Тяжка хвороба Шопена, фізична слабкість і душевна ранимість знайшли відображення в його музиці. Цікаво, що останніми творами музиканта стали мазурки — надзвичайні, вони втілюють різні настрої, відображають його фізичні та душевні страждання [1].

Меморіальна дошка на колоні церкви, де поховано серце композитора

Історія життя великого польського композитора Фридерика Шопена торкає до глибини душі. Улюбленець публіки та об'єкт обожнювання численних шанувальниць так і не відчув справжнього щастя, проте створив безліч музикальних шедеврів, які мають свій особливий стиль. Борис Пастернак так написав про видатного композитора: «Значення Шопена ширше музики. Його діяльність здається нам її вторинним відкриттям».

«Революційний етюд» № 12,
с-moll, op. 12, 1831 рік

«Фантазія» f-moll op. 49,
1840-1841 pp.

Прелюдія op. 28: № 15
«Краплі дощу», 1839 рік

Використані джерела:

1. Фредерик Шопен. Биография [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.belcanto.ru/chopin.html> (дата обращения: 16.12.2021). – Название с экрана.
2. Дворецкий Л. И. Легочный туберкулез или... (о болезни и смерти Ф. Шопена) / Л. И. Дворецкий // Врач. – 2010. – № 10. – С. 76-80.
3. Дворецкий Л. И. Туберкулез или другое заболевание? (гипотезы о болезни и смерти Ф. Шопена) / Л. И. Дворецкий // Пульмонология. – 2002. – № 4. – С. 112-118.
4. Berezutskyi V. I. Iatrogenic depression: the case of Frederic Chopin / V. I. Berezutskyi, M. S. Berezutska // Український неврологічний журнал. – 2021. – № 3/4. – Р. 61-71.

Оксана Русанова

Новогоднее волшебство любимого города

Обожаю зиму и предновогодние дни — везде сказка, красота, блеск... Дни исполнения желаний... А любимый город даёт ощущение волшебства и счастья!

Благодійність

Оксана Борисова

Діти завжди чекають на турботу

Ось і добігає кінця 2021 рік — ще один не дуже простий рік роботи благодійного проекту Наукової бібліотеки ХНМУ «Світ у дитячих долоньках».

Незалежно від карантинних обставин, волонтери чітко слідували його меті — дарувати радість та посмішки дітям. Співробітники бібліотеки, Сектор громадського виховання та волонтерства Студентської ради ХНМУ разом з партнерами проекту протягом року наповнювали для діток Коробки хоробрості для творчості і дозвілля. Зібрані матеріали передавалися маленьким пацієнтам онкологічного відділення Обласної дитячої клінічної лікарні № 1, онкогематологічного відділення Міської дитячої лікарні № 16 та вихованцям Обласного будинку дитини № 3 м. Харкова. От і на день Святого Миколая волонтери завітали до дітей з подарунками.

У 2021 році наш проект підтримували:

Валентина Дмитрівна Ракитянська, ХДНБ ім. В.Г. Короленка;

Людмила Володимирівна Глазунова, ХДНБ ім. В.Г. Короленка;

Видавництво «ЧИТАРИУМ» (Харків) і особисто керівниця Лариса Бобровнікова;

Марина Сергеева (Київ);

Алла Анатоліївна Соляник, ХДАК; Богдан Маслов, студент 3 курсу, 3 мед. факультету ХНМУ; Олена Писаренко та інші небайдужі харків'яни.

Окрема подяка студентам ХНМУ, які допомагали у роботі благодійного проекту:

Тополук Катерині Сергіївні, 1 мед. факультет;

Ахмед Діані Абдулсалам Х. А., 4 мед. факультет;

Мкртчян Аміні Аліксанівні, 3 мед. факультет;

Хомяковій Вероніці Сергіївні 3 мед. факультет;

Калайчевій Марії Валентинівні, 2 мед. факультет;

Удовиченко Анастасії Олексіївні, 1 мед. факультет;

Усковій Софії Андріївні, 3 мед. факультет;

Рашевській Олександрі Юріївні, 3 мед. факультет;

Костенко Анастасії Ігорівні, 2 мед. факультет;

Бондаренко Данилу Юрійовичу, 3 мед. факультет;

Мазніченко Юлії Олексіївні, стоматологічний факультет.

Сподіваємося, що в наступному році епідемічна ситуація покращиться, і нашим волонтерам все ж вдасться попрацювати з дітками та батьками, зануритися у творчу атмосферу креативних ідей та фантазій, поділитися емоціями та гарним настроєм.

ПРОЄКТ ТРИВАЄ — ПРИЄДНУЙТЕСЬ!

Хроніка подій

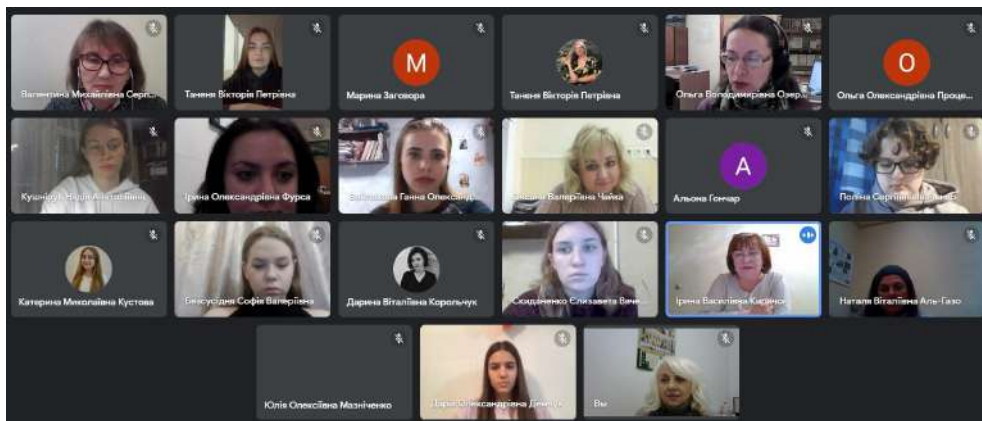
Редколегія

Грудень у світлі подій

2 грудня відбувся круглий стіл «Книги, які змінюють нас», організований Науковою бібліотекою спільно з сектором медіапростору Студентської ради ХНМУ. Учасники заходу у режимі он-лайн обговорювали улюблені книги, ділилися своїми враженнями від прочитаного та намагалися розібратися в розмаїтті сучасної світової літератури. Відкрили захід виступи співробітників бібліотеки: директорка Наукової бібліотеки І. Киричок привітала учасників, а

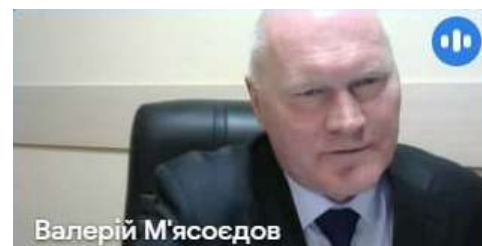
завідувачка сектором О. Озеркіна презентувала доповідь «Письменники читають». Наступними спікерами було обговорено твори Едіт Єгер «Вибір» (студентка В. Таненя), Сесилії Ахерн «Тавро» (студентка С. Безсусідня), Марка Леві «Сім днів творення світу» (студентка М. Чернявська), Джорджа Оруела «1984» (студентка П. Іваненко), Хела Елрода «Магія ран-

Круглий стіл «Книги, які змінюють нас»

ку» (студентка Д. Демчук), Пауло Коэльо «Алхімік» (студентка Є. Бочарнікова) та Маршала Розенберга «Ненасильницьке спілкування» (студентка Г. Войлокова). Крім студентів, виступили викладачі кафедр мовної підготовки іноземних громадян (в. о. завідувача Н. Аль-Газо); філософії (викладачка О. Проценко) та кафедри української мови, основ психології та педагогіки (викладачки О. Чайка та А. Шейко). О. Чайка презентувала учасникам книги сучасних українських авторів, які, на її погляд, будуть найбільш цікавими сучасній молоді. Захід завершила І. Киричок рекомендацією до читання, зокрема: романів Келлі Марти Холл «Бузкові дівчата» та Бернарда Вербера «Імперія ангелів». Приємно, що нові покоління студентів не припиняють усвідомлено спілкуватися з книгою, узгоджуючи свої мрії, цілі, ідеали з загальнолюдськими орієнтирами, на які так багата світова література.

13 грудня на платформі Google meet в онлайн-форматі відбувся круглий стіл «**Must-have сучасно науковця: робота з наукометричними базами даних**», організований Науковою бібліотекою спільно з Науковим товариством студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених ХНМУ.

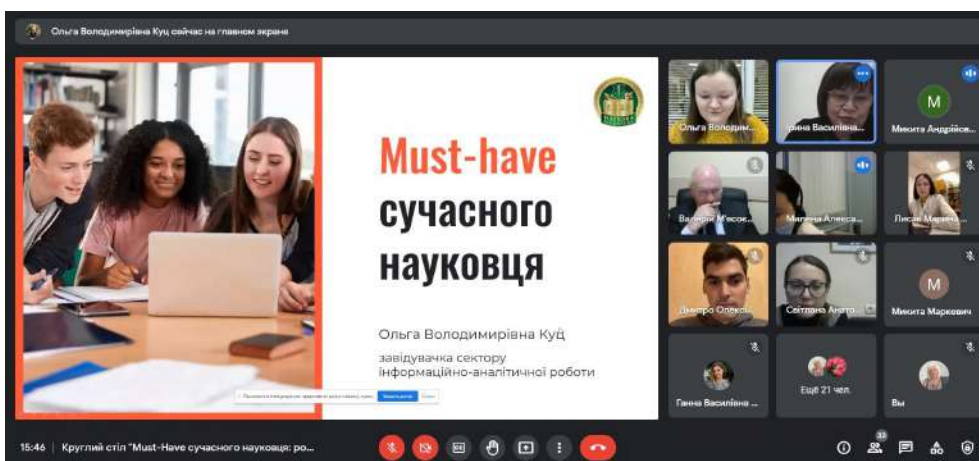
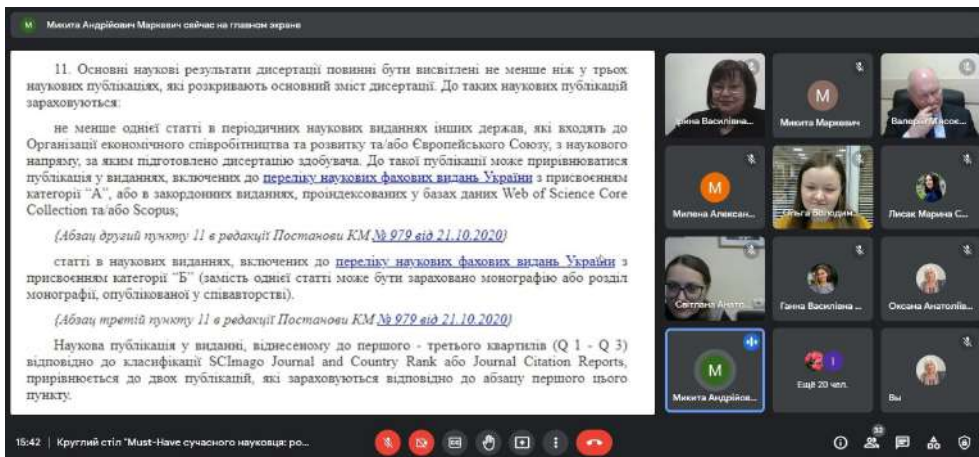

Проректор з наукової роботи проф. В. М'ясоєдов у вступному слові зазначив важливість роботи з наукометричними базами даних як потужними інструментами для налагодження наукових комунікацій з вітчизняними та зарубіжними колегами, поширення результатів досліджень та оцінки наукової діяльності, успішної інтеграції вітчизняної науки у світовий науковий простір.

М. Маркевич, аспірант ХНМУ, у доповіді «Проблемні питання сучасного науковця» розповів про труднощі, з якими стикаються молоді науковці у пошуку періодичних видань для оприлюднення результатів своєї наукової роботи, фінансування досліджень та/або наукових колаборацій.

Спікерка О. Куц, завідувачка сектору інформаційно-аналітичної роботи Наукової бібліотеки, разом зі студентами та молодими вченими наочно розглянула те, як наукометричні бази Scopus та Web of Science допомагають науковцю та всіх етапах його дослідницької роботи; дослідила проблемні ситуації у роботі з наукометричними ресурсами, методи їх вирішення: здійснення результативного пошуку наукової інформації, слідкування за новими публікаціями певної тематики, пошук журналів і спілкування з редакторами та/або рецензентами, підвищення видимості та цитування результатів дослідження. Доповідь спонукала до дискусії між учасниками: В чому перевага наукометричних БД перед глобальними пошуковими системами? Яка база краща для пошуку інформації? Як обрати журнал для публікації і не потрапити на «гачок» недоброчесного видавця? Чому і як журнали потрапляють до БД Scopus та Web of Science, які можливі причини їх вилучення?

Наприкінці директорка Наукової бібліотеки І. Киричок відміти-

Круглий стіл «Must-have сучасного науковця: робота з наукометричними базами даних»

ла, що бібліотека завжди готова надати науковцям допомогу і консультацію з широкого кола питань використання наукометричних баз даних.

Всього захід зібрав понад 30 осіб.

15 грудня відбулось чергове засідання **Бібліотечної ради ХНМУ** в оновленому складі і новому форматі.

Проректор з наукової роботи професор В. М'ясоєдов — Голова бібліотечної ради ХНМУ — привітав новообраних членів

Бібліотечної ради і запросив до обговорення актуальних питань інформаційно-бібліотечного забезпечення діяльності всіх напрямків роботи університету.

Директорка Наукової бібліотеки І. Киричок наголосила, що для університету важлива взаємодія на всіх ланках, бібліотечні фахівці завжди готові надати будь-яку допомогу як студенту, так і науковцю і популяризують бібліотечні сервіси, проте для покращання своєї діяльності потребують зворотного зв'язку від користувачів.

Члени Бібліотечної ради запропонували до обговорення нагальні питання: так проф. Н. Савельєва, завідувачка кафедри стоматології розповіла про ті проблеми, з якими як новообрана завідувачка стикнулась у забезпеченні наукової роботи кафедри; проф. В. Сипливий, завідувач кафедри загальної хірургії № 2, окреслив коло проблем з питань книгозабезпеченості навчального

Засідання Бібліотечної ради ХНМУ

процесу підручниками і посібниками, підтримки балансу між формуванням фондів друкованими виданнями та електронними ресурсами, які в свою чергу дають 100% забезпечення навчального процесу.

Проф. Г. Сирова, завідувачка кафедри медичної та біоорганічної хімії, наголосила на важливості культурно-просвітницьких заходах, які проводить бібліотека разом з кафедрами, зокрема для іноземних студентів першого курсу.

До обговорення долучились професорка кафедри педіатрії № 1 та неонатології Т. Чайченко, яка підтримала думку про чесні академічні практики; Т. Павленко, заступник директора Наукової бібліотеки з інформаційних технологій, розповіла про особливості роботи з антиплагіатною системою. Декан 1 медичного факультету проф. А. Ніколаєва відзначила активну роботу бібліотеки зі студентством щодо поширення засад академічної доброчесності, а також участі в інших культурно-просвітницьких заходах на загальноуніверситетському рівні.

Запрошений учасник засідання Бібліотечної ради І. Марковська, асистентка кафедри стоматології, висвітлила актуальність представлення бібліотеки та її сервісів у соціальних мережах, підкреслила доступність, інформативність сторінок та необхідність пошуку нових форматів онлайн-взаємодії.

Директорка Наукової бібліотеки І. Киричок зупинилась на питаннях інформаційного забезпечення навчального процесу, анонсувала новий сервіс, який бібліотека планує запровадити в новому році — відео-консультації.

Наприкінці голова Бібліотечної ради ХНМУ проф. В. М'ясоєдов підкреслив, що для успішної роботи ради необхідно й надалі активно обговорювати проблемні питання та в режимі мозкового штурму знаходити рішення.

Практичне заняття в Науковій бібліотеці для бакалаврів 3-го курсу

22 грудня в рамках заходів зі знайомства з Науковою бібліотекою О. Куц (завідувачка сектору інформаційно-аналітичної роботи) провела практичні заняття для бакалаврів 3 курсу (спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія», керівник — професор кафедри спортивної, фізичної та реабілітаційної медицини, фізичної терапії, ерготерапії О. Білецька). Розповіла про можливість вільного доступу до наукової інформації, приділила увагу, насамперед, сайту Наукової бібліотеки та авторитетним ресурсам з медицини, продемонструвала методики пошуку інформації. С. Кравченко (завідувачка інформаційно-бібліографічним відділом) у свою чергу ознайомила слухачів з історією бібліотеки, системою її послуг та виставкою видань відомих світових видавництв за темою спеціальності з фонду НБ ХНМУ.

23 грудня в онлайн-форматі відбувся круглий стіл з питань академічної доброчесності «Порівняння правил оформлення наукових робіт в Україні і за кордоном», організований бібліотекою спільно з сектором оцінки якості освіти Студентської ради ХНМУ.

Відкриваючи захід, директорка бібліотеки І. Киричок відзначила важливість і корисність проведення заходів з поширення засад академічної доброчесності серед студентства.

У вступному слові до учасників заходу проректор з наукової роботи ХНМУ проф. В. М'ясоєдов акцентував на важливості дотримання принципів академічної доброчесності для тих, хто тільки розпочинає шлях у науку, а саме: правильного оформлення наукових робіт, важливість колаборацій з іноземними дослідниками та публікацій в авторитетних між-

народних виданнях, що в свою чергу сприятиме успішному поширенню здобутків вітчизняної науки у світове наукове товариство.

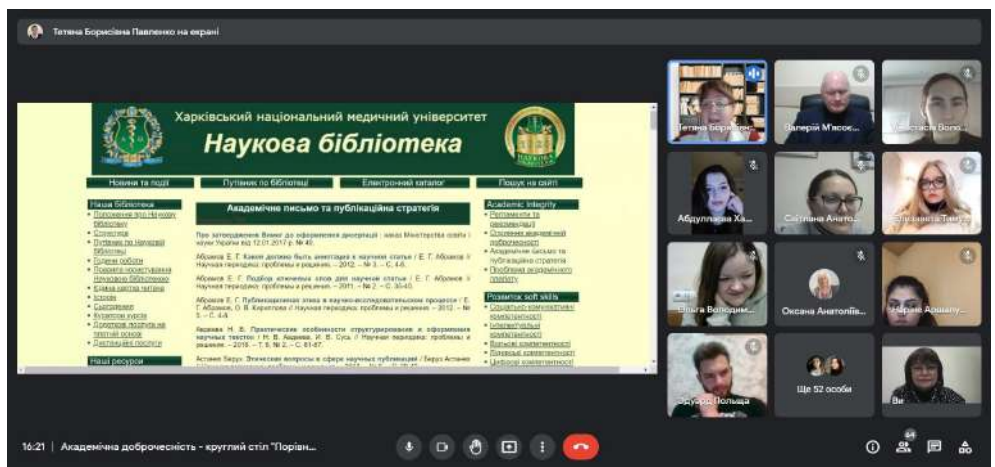
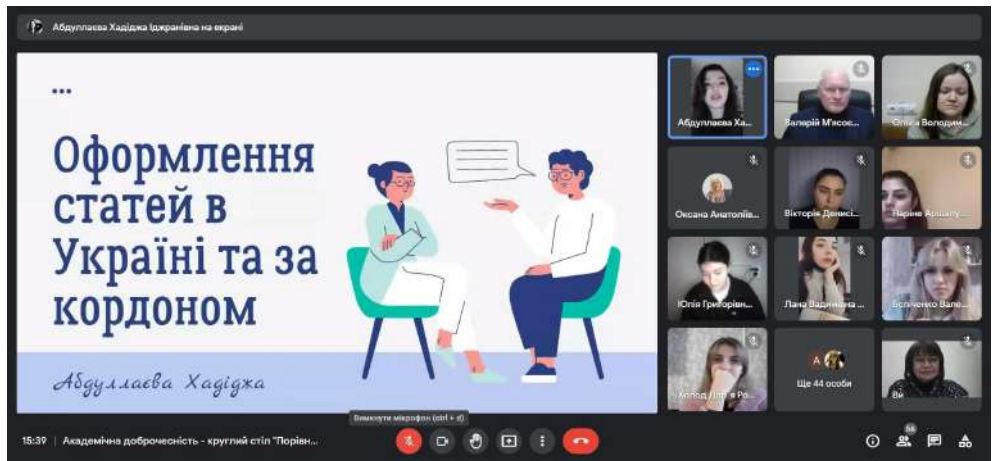
Х. Абдуллаєва, студентка 5 курсу II медичного факультету, у своїй доповіді «Вимоги до оформлення наукового продукту» наглядно продемонструвала загальні правила при оформленні наукових текстів, що стане у нагоді студентам, які беруть участь у різних вітчизняних та іноземних конференціях.

А. Тунік, студентка 2 курсу II медичного факультету, у своєму виступі «Менеджери цитування» дала відповідь на питання: як спростити довгий та виснажливий процес оформлення списку використаних джерел. Спікерка надала характеристику та порівняла три найпопулярніші бібліографічні менеджери: EndNote, Zotero, Mendeley.

Доповіді спонукали до живої дискусії: Чим тези відрізняються від наукової статті? Публікації з якої теми враховуються для захисту дисертації на доктора філософії? Який стиль обрати для оформлення списку літератури? Як правильно оформити посилання на електронне джерело? Чи потрібно перекладати цитати у тексті? Чи обов'язково використовувати менеджери цитування та який з них найкращий? та багато інших.

До дискусії приєдналися співробітники інформаційно-бібліографічного відділу Наукової бібліотеки. С. Кравченко додала інформацію про найбільш поширені формати оформлення статей і списків літератури в міжна-

Круглий стіл «Порівняння правил оформлення наукових робіт в Україні і за кордоном»

родному науковому світі. О. Куц розповіла про поширеність використання менеджерів цитування за кордоном.

До дискусії долучилась заступник директора з ІТ Т. Павленко, яка презентувала рубрику «Academic Integrity» на сайті Наукової бібліотеки ХНМУ, зокрема ресурси щодо академічного письма та оформлення робіт на допомогу науковцям.

Наприкінці директорка бібліотеки І. Киричок зазначила, що університетська бібліотека завжди

готова надати допомогу студентам з питань: етики наукових досліджень та публікацій, цитувань, використання бібліографічних менеджерів, складання бібліографічних описів за держстандартом або різноманітними стилями. Завершився круглий стіл із побажаннями від проф. В. М'ясоєдова про подальші успіхи в наукових дослідженнях та оприлюднення їх результатів.

Всього захід зібрав майже 70 осіб, атмосфера була доброзичливою і сприяла плідній дискусії.

ЗАПРОШУЄМО ОЗНАЙОМИТИСЬ З ВИСТАВКАМИ:

Книжкові виставки (традиційні):

«Непохитна вірність слову»

(85 років від дня народження Євгена Пилиповича Гуцала, українського письменника) – з 14 січня

«Комедія — це серйозно»

(400 років від дня народження Ж.-Б. Мольєра, 290 років від дня народження П. Бомарше, французьких драматургів) – з 15 січня

«Сила держави — в єдності»

(до Дня Соборності України) – з 22 січня

«Заради пам'яті про невинних...»

(до Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту) – з 27 січня

«Бій за вільну Україну»

(до Дня пам'яті героїв Крут) – з 29 січня

Місце експозицій: Абонемент наукової літератури з читальною залю
(проспект Науки 4, корпус «Б»)

Віртуальні виставки:

«Данилевський Василь Якович (13.01.1852 – 25.02.1939)»

(165 років з дня народження доктора медицини, професора, академіка АН УРСР (1926), заслуженого професора УРСР (1924), заслуженого діяча науки УРСР (1926), завідувача кафедри фізіології медичного факультету Харківського університету (1886 - 1909), ХМІ (1917 - 1926) – з 13 січня

«По сторінках медичної періодики: медсестринство» – з 28 січня

З віртуальними виставками пропонуємо ознайомитися на сайті НБ ХНМУ

<http://libr.knmu.edu.ua/>

*Вітаємо співробітників Наукової бібліотеки
з ювілеєм та днем народження
у грудні!*

*Киричок Ірину
Бублик Людмилу
Жук Ірину*

*Тончар Альону
Недосекову Діану
Меховську Катерину*

Контакти:

м. Харків,

пр. Науки, 4

тел. (057)7077209

моб. (097)9937709

e-mail: km.kustova@knmu.edu.ua

Редакційна колегія:

Киричок І.В. (головний редактор)

Русанова О.А. (відповідальний редактор)

Кустова К.М.

Гаєва Н.Д.

Борисова О.П.

